17 ARALIK 1975
SAYI : 38
ÇARŞAMBA GÜNLERİ ÇIKAR
Adres : P.K. 68 ZONGULDAK
Fiyatı : 100 krş.

İŞÇİ DAVASI

«Belli bir ülkede sosyalist hareket nekadar genç ise, sosyalist olmayan ideolojiyi yerleştirme çabalarına karşı o ölçüde çetin mücadelelere girişmelidir.»

İç Sayfada:
KIBRIS

DÜNYADA BARIŞ – ÜLKEDE SOSYALİZM

Sermaye Partileri bunalımı aşamıyor

Demirel'in Basın Toplantısı

Başbakan ve AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, geçen hafta bir basın toplantısı yaptı. Üç saatten fazla süren bu toplantıda Demirel yeni bir şey söylemedi. Ancak Demirel basit tekrarlamalar gibi görünen sözleriyle bazı şeyleri anlatma çabasındaydı. Demirel'in sözleri şöyle yorumlanabilir :

● **Demirel yerli sermaye sınıfına şöyle sesleniyor :** Sizin çıkarlarınızın en güçlü koruyucusu AP'dir. AP döneminde yatırım şevkiniz artar, üretiminiz artar, kazancınız artar. Hiç kimse size karışamaz. Hep birlikte AP'yi desteklemeniz menfaatiniz icabıdır.

● **Demirel yabancı sermaye sınıfına şöyle sesleniyor :** AP kapitalist sistemden yanadır, komünizme karşıdır. Sosyalist ülkeler ile Türkiye'nin ilişki kurmasından endişelenmeyin. Türkiye'yi yanlış anlayıp cezalandırmaya kalkışmayın. Biz emperyalist - kapitalist sisteme sadakatle hizmete devam ediyoruz.

● **Demirel orduya ve devlete şöyle sesleniyor :** Kapitalist sistemde devlet kurumları tarafsız olamaz. Bütün devlet görevlileri kapitalist sistemi korumak için taraf olmalıdır. İktidar sermaye partileri arasında el değiştirse bile devlet işleri aksamadan devam etmelidir. Kapitalizmin düşmanları devlet kurumları içinden temizlenmelidir.

● **Demirel seçmen kitlelerine şöyle sesleniyor :** Refaha kavuşmak istiyorsanız AP ye oy verin. AP her zaman kalkınmadan ve büyümeden yanadır. Kapitalizm geliştikçe siz de bundan nasibinizi alırsınız. Geçen sene CHP döneminde gördüğünüz yokluk ve pahalılığı AP önlemişti. Küçük partilere oylarınızı dağıtmayın. Bütün milliyetçiler ve cumhuriyetçiler AP'de birleşin.

Demirel işte bunları anlatmak istiyor. Tabii ki, AP ne bütün sözlerini bir arada yerine getirebilir, ne de seslendiği bütün kesimleri tatmin edebilir. Ayrıca Demirel birbirini tutmayan sözler de sarfetmiştir. Hükümet ile devleti karıştırmış, kendisine yapılan eleştirilerin hepsini devlete karşı gibi göstermiştir. Hem anayasayı savunmuş, hem anayasadan şikayet etmiştir. Bir yerde milletlerarası komünizmin Türkiye'ye saldırısından bahsederken, başka bir yerde AP'nin komünist ülkelerle ilişkilerini geliştirdiğinden iftiharla bahsetmiştir.

Ecevit'in Kuzey Avrupa Gezisi

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit şu günlerde Danimarka, İsveç, Norveç ve Finlandiya'yı geziyor. Bu ülkelerde iktidarda bulunan sosyal - demokrat partilerin yöneticileri ile görüşüyor.

CHP çoktandır sosyal - demokrat partilerle yakınlaşma çabasında. Bu partilerle ekonomik ve politik işbirliği imkanlarını arıyor. Ecevit'in bu arada düşündüğü bir formül var. Bu formüle göre Türkiye'de yeni tesisler kurulacak. Teknoloji Avrupa'dan, sermaye petrolcü Araplar'dan, işgücü de Türkiye'den sağlanacak.

Ecevit'in gezisi kendi açısından yerinde. CHP'nin gerçekten bazı öğütlere ihtiyacı var. CHP siyasi alanda «özgürlük ve demokrasi» diyerek şimdilik vaziyeti idare ediyor. Ancak ekonomik alanda bir şey söyleyemiyor. CHP'nin bu eksikliği geçen seneki iktidar döneminde de görüldü. CHP geniş kitlelerin daha iyi yaşama özlemlerini dile getirerek 1973 genel seçimlerinde en fazla oyu aldı. Ama iktidara gelince şaşırıp kaldı. Çoğu defa MSP'nin bile gerisine düştü. Örnek olarak, yabancı şirketlerin turistik yatırımlarına kolaylık tanıması, Osmanlı Bankası'nın çalışma süresini uzatması, büyük sermayenin banka kredilerini artırması gösterilebilir.

CHP bugün dahi açık ve somut bir programa sahip değil. Bu nedenle en büyük rakibi AP'yi ekonomik planda yeterince eleştiremiyor. CHP adına teori yapanlar büyük sermayenin çıkarlarıyla fazla oynanmamasını tavsiye ediyor. Aksi halde Şili'deki Allende'nin akibetine uğrayabileceklerini söylüyorlar.

Bu arada MHP lideri Türkeş de bir çıkış yaptı. Ecevit'in yurt dışına çıkarken izin alıp almadığını sordu. Türkeş'in sadece bu sözü bile ne kadar «geri kafalı» olduğunu gösteriyor. Çağımızda kapitalist ülkeler içiçe yaşamaktadır. Bugün işçiler de, patronlar da uluslararası dayanışma kurmak zorundadır. Hem Ecevit yurt dışına çıkmasa da netice değişmezdi.

Geçen sene İzmir'deki «Bilderberg Toplantısı» nda uluslararası sermaye sınıfının sorunlarını tartışan da aynı Ecevit'ti.

Ecevit yurt dışına çıkmadan önce AP'ye bir çağrıda bulundu. CHP ile AP'nin ortak hükümet kurmasalar bile demokrasinin temel ilkeleri üzerinde anlaşmaları gerektiğini belirtti. Demirel ise bu çağrıyı duymamış gibi davranarak cevap vermedi.

Sermaye Partilerinin Çıkmazı

Millet Meclisi ve Senato bir buçuk aydır başkanlarını seçemedi. Oysa başkanların o kadar önemi yok. Başkanlar ve başkanvekilleri oturumları sırayla idare ediyorlar.

Aslında sermaye partilerinin derdi başkanın şu veya bu kişi olması değil. Sermaye partileri başkan seçimlerini siyasi hesapları yönünde kullanmak istediği için bu iş uzayıp duruyor.

Herşeyden önce hükümet içinde farklı eğilimler var. Hükümet ortağı partiler hükümetin devamı konusunda aynı şekilde düşünmüyor. Hükümetin küçük ortakları CGP ile MHP hükümetin devamını istiyor. Hükümetin büyük ortakları AP ile MSP ise hükümetin devamından yana görünmüyor. Ama bozguncu duruma düşmemek için ilk adımı karşı tarafın atmasını bekliyorlar.

12 Ekim kısmi seçimlerinden sonra MSP kendisini iki ateş arasında hissediyor. Öyle ki, hükümet olumlu iş yaparsa AP'ye, olumsuz iş yaparsa CHP'ye yarıyor. MSP daha önce DP'nin başına gelen parçalanma felâketinden korkuyor. AP 12 Ekimde kazançlı çıktı. Ancak önümüzdeki dönem aynı yükselişi göstereceğinden emin değil. Mevcut bunalım AP'yi ürkütüyor. CHP bekleyiş içinde. CHP başkan seçimlerinin uzamasının hükümet içindeki ayrılıkları çoğaltacağını umuyor.

Sermaye sınıfı ise bunlardan rahatsız oluyor. Onlar sermaye partilerinden bir an önce bir şeyler yapmalarını bekliyorlar. Özellikle iki büyük parti AP ile CHP'den bir şeyler bekliyorlar.

Sermaye sınıfının talepleri şöylece özetlenebilir : Kıbrıs sorunu bir çözüme bağlansın diyorlar. (Yani Amerika Dışişleri Bakanı Kissinger'in planı uygulansın. Amerika'nın dediği yapılsın ki maddi desteği sağlansın. Adadaki askerler çekilsin ve masraflar azalsın demek istiyorlar.) Devalüasyon yapılsın diyorlar. (Yani Türk parasının yabancı paralara göre değeri düşürülsün. Dışarıdan işçi dövizleri daha fazla gelsin. Dışarıya mal ihraç etme imkanı artsın demek istiyorlar.) Yeni zamlar yapılsın diyorlar. (Yani artık sabrımız kalmadı. Derhal isteklerimiz kabul edilsin demek istiyorlar.)

Buna karşılık AP ve CHP oy kaybetme kaygusuyla sermaye sınıfının taleplerine yanaşmak istemiyor. Bu durumda bir ara hükümet düşünülüyor. Nasıl olsa böyle geçici bir hükümetin seçmenlerin tepkisi umurunda olmaz. Sermaye sınıfının taleplerini daha rahat uygular. İşçilerin ve çalışanların sıkıntıya düşmesi önemli değil. Yeter ki sermaye sınıfı kurtulsun diye düşünülüyor.

Şüphesiz Türkiye'nin yaşamakta olduğu ekonomik ve sosyal bunalımı aşmak kolay olmayacak. Kapitalist sistemin dünya çapında yaşadığı bunalım uzun süre daha Türkiye'deki etkisini sürdürecek. Bu arada işçilerin ve çalışanların sömürü sistemine duydukları nefret artacaktır.

NATO silah pazarı oluyor

NATO Genel Sekreteri Joseph Luns...

Kuzey Atlantik İttifakı Anlaşmasına (NATO'ya) üye 15 ülkenin, önce Savunma Bakanları sonra da Dışişleri Bakanları geçtiğimiz hafta Belçika'nın başkenti Brüksel'deki Nato karargahında toplandı. İttifaka dahil kapitalist-emperyalist ülkeler, politik ve askeri sorunlarını görüştüler. Toplantıya Türkiye Savunma Bakanı ve Dışişleri Bakanı da katıldı. Toplantıdan sonra, Nato'nun Avrupalı üyelerine Türkiye'nin iki eğitim üssü vermeyi önerdiği açıklandı.

NATO'NUN YENİ ASKERİ POLİTİKASI

Nato'nun yeni askeri politikası, sosyalist sistemle kapitalist sistem arasındaki yumuşama (detant) politikasıyla yakından ilgilidir. 1970 lere kadar süren soğuk savaş siyaseti boyunca, Amerika Nato üyesi kapitalist ülkelerin savunma giderlerinin büyük bir kısmını karşılıyordu. Nato üyesi ülkeler, Amerika tarafından nükleer (atom) silahlarla ve askeri birliklerle donatılmıştı. Yumuşama politikası gündeme gelince, Amerika ve Sovyetler Birliği «Stratejik Silahların Sınırlandırılması» görüşmelerine başladılar.

Nükleer silahsızlanma; buna karşılık klasik silahların artırılması

Amerika, nükleer silahların sınırlandırılmasına razı olurken, Nato içinde klasik silahların artırılması taraftarı oldu. Diğer yandan Avrupadaki kapitalist ülkelerin de mâli yükümlülüğe katılmalarını istedi. Ancak bu ülkeler, ekonomik kriz dolayısıyla buna yanaşmadılar. Amerika, izlediği petrol politikasıyla onlara gereken dersi verdi. Ayrıca Avrupadaki askerlerini geri çekmekle de tehdit etti.

ABD savunma bütçesini kısıyor, diğer Nato üyeleri artırıyor

Sonunda Avrupadaki kapitalist ülkeler Amerika'nın şartlarını kabul ettiler. Savunma bütçelerini yüzde 15 oranında artırmaya karar verdiler. Nato, son toplantısında örgütün sahip olduğu silah miktarını artırmayı kararlaştırdı.

ABD savunma bütçesini kıstığı halde silah satışını artırıyor

Bütün bunlardan sonra Amerika, Nato'ya 50 milyar liralık silah sattı. Yeni silah siparişleri için de görüşmelere başladı. Nükleer silahların alıcısı Amerikan devleti idi. Nükleer silahların sınırlandırılması, savunma bütçesinin de azaltılmasına imkân sağladı. Diğer yandan, Nato içinde klasik silahların artırılması yoluna gidilmesi ve öteki Nato üyelerinin savunma bütçelerini fazlalaştımaları, Amerikan silah tekellerinin satışını da artırdı.

Standardizasyon Amerika'nın egemenliğidir

Son toplantıda STANDARDİZASYONA YÖNELMEK (Nato içinde tek tip silah kullanılması) kararlaştırılmıştır. Yani tek tip uçak, gemi, tank vs. kullanılacaktır.

Standardizasyon, Amerikan standardının kabulü demektir. Amerikan silah teknolojisine Nato üyesi ülkelerin bağımlılığı demektir. Dolayısıyla Amerika'nın Avrupadaki kapitalist ülkeler üzerinde askeri egemenliğinin pekiştirilmesi demektir. Siyasi egemenliğinin artması demektir. Zira Nato, silah imalatında en ileri teknoloji olan Amerikan teknolojisini kabul etmek zorunda kalacaktır.

Nato silah pazarı haline gelmiştir

Nato'nun silah miktarını artırmaya karar vermesi, bu örgütün büyük bir silah pazarı olmasını sağlamıştır. Bu pazar, en çok Amerika'nın işine yaramıştır. Nato, silahların çoğunu Amerika'dan almıştır. Bu durum Avrupalı silah imalatçılarıyla çelişki doğurmuştur. Son toplantıda silah satışının pazarlığı yapılmıştır. Bu pazarlığa, Nato'nun askeri kanadından çekilmiş olan Fransa da katılmıştır. Mesele, standardizasyon formülü ile çözümlenmeye çalışılmıştır. Daha geri teknoloji isteyen silahların imalatında Avrupalı ülkelere imkan tanınmıştır.

Detant askeri alanda da gerçekleşiyor

Nato Dışişleri Bakanları toplantısında ise ABD Dışişleri Bakanı Kissinger, Sovyetler Birliği ile sürdürülen Stratejik Silahların Sınırlandırılması (SALT) görüşmeleri hakkında diğer üyelere bilgi vermiştir. Karşılıklı kuvvet indirimini amaçlayan bir planı açıklamıştır. Plana göre, ABD Avrupadaki 1000 adet nükleer füzesini, Sovyetler Birliği de 68 bin kişilik tank ordusunu geri çekecektir.

SONUÇ...

Amerika, siyasi ve ekonomik politikasının yanı sıra askeri politikasını da ittifak üyesi kapitalist ülkelere kabul ettirmiştir. Nato artık, saldırganlığının yanı sıra büyük bir silah pazarı olmuştur. Üye ülkelerin savunma bütçesi artmıştır. Bunun bedeli çalışanların sırtına yüklenmiştir.

Türkiye işçi sınıfı ve Nato üyesi diğer ülkelerin işçi sınıfı;

— ABD hakimiyetini pekiştirecek olan «standardizasyona» karşı çıkmalıdır.
— Nükleer ve klasik, her türlü silahlanmaya karşı çıkmalıdır.
— Nato'dan hem askeri hem de politik olarak çıkılması ve bu örgütün parçalanması için mücadele etmelidir.

KIBRIS

Kıbrıs sorunu doğu akdenizdeki önemini korumakta devam ediyor. Kıbrıs bunalımı Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda geçtiğimiz ay ele alındı. Türkiye, Yunanistan ve askeri bloklar dışı ülkeler Genel Kurula birbirinden ayrı üç tasarı sundular. Türkiye'nin karar tasarısına yalnız Türkiye'nin temsilcisi oy verdi. NATO ve Varşova paktına üye olmayan ülkelerin karar tasarısı büyük çoğunluğun oyunu aldı. Birleşmiş Milletlerin Genel Kurul Kararı olarak kabul edilen bu karar şu noktaları kapsamaktadır :

- **Adadaki bütün yabancı askeri birlikler ve askeri personel daha fazla gecikilmeden çekilmelidir.**
- **Kıbrıs'ın içişlerine her türlü yabancı müdahaleye son verilmelidir.**
- **Bütün mültecilerin (göçmenlerin) evlerine dönmelerini sağlamak amacı ile her türlü tedbir alınmalıdır.**
- **Kıbrıs Cumhuriyeti'nin hükümranlık, bağımsızlık, toprak bütünlüğü ve bloksuzluk siyasetine saygı gösterilmelidir.**
- **Toplumlararası görüşmelere eşitlik esası içinde derhal başlanmalıdır.**
- **İlgili taraflar Ada'daki nüfus yapısını değiştirecek eylemlerden ve tek yanlı girişimlerden kaçınmalıdır.**

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun bu kararına rağmen Kıbrıs sorunu halâ çözümlenemedi. Hatta Kıbrıs'ta Federe Devlet kuran Rauf Denktaş'ın bu karara karşı çıkarak tek başına «bağımsızlık» ilân edeceği ortaya atıldı. Kıbrıs bugünkü duruma nasıl geldi?

Nikos Sampson

15 TEMMUZ 1974'TEN ÖNCE KIBRIS

1974 yılının bahar aylarına doğru Kıbrıs hakkındaki haberler günlük gazetelerde daha fazla yer aldı. Türkiye içinde ve dışındaki çeşitli sermaye yanlısı basın özet olarak şu haberi yayıyordu: «Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makarios Rusya'ya Adada üs vermek için pazarlık yapıyor.»

Sovyet resmi organı TASS, bu haberlerin NATO ülkeleri tarafından kasıtlı olarak çıkarıldığını belirtti.

Yaz aylarına doğru Dünya Deniz Hukuku Konferansı hazırlıkları başladı. Bu konferansta «Karasularının 12 mile çıkarılması» da görüşülecekti. Bu durum Türkiye ile Yunanistan arasında Ege denizi sorununu çıkardı. Yunan Cuntası Türkiye hükümet yetkilileri arasında Ege denizi nedeniyle gerginlik arttı. Ege'de Türk ve Yunan savaş gemileri dolaşmaya başladı. Bundan sonra olaylar şöyle gelişti :

1 Temmuz :

— Türkiye hesabına Ege'de petrol arayacak ABD sondaj gemisi araştırmalarını 15 temmuza erteledi.
— ABD Deniz Harekât Dairesi Başkanı «Sovyet donanması ABD'yi geçti» dedi.
— Yunan Cuntasının Makaryos'a askeri darbe hazırladığı ileri sürüldü.

2 Temmuz :

— ABD'nin denizler stratejisi üzerinde tartışmalarda şu fikirler ileri sürülüyor :
Süveyş Kanalı, Ümit Burnu (Güney Afrika'da) ve Japonya aracılığıyle Arap yarımadasının, Basra Körfezinin petrolünü elinde tutmak.
Afrika ve Asya'daki önemli boğazları tutarak buralardaki ülkelerde sos-

yalist hareketin gelişmesine meydan vermemek.
— Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makaryos Adadaki Yunan kuvvetlerinin Kıbrıs'ı terketmelerini istedi. Ayrıca, adanın bağımsız ve tarafsız bir ülke olduğunu, bütün yabancı kuvvetlerin adayı terketmeleri gerektiğini, Kıbrıs'ın Arap ülkelerine karşı atlama tahtası olarak kullanılmasına izin vermeleri halinde durumun çok kötü olacağını söyledi.

3 Temmuz :

— ABD Dışişleri Bakanı Henri Kissinger «En beğendiğim Başbakanlar : Ecevit ile Fransız ve Yugoslav başbakanları» dedi.
— Yunanistan'da ekonomik bunalım ülkeyi siyasal buhrana sürüklüyor.
— NATO'da Yunanistan'da demokrasi ilkeleri uygulanmadığı sürece bu ülkenin NATO birliğinden çıkarılması istendi.

4 Temmuz :

— Türkiye'nin Atina Basın Ateşesi bazı «İdari hataları» nedeniyle geri çağrıldı.
— Makaryos Yunanistan'la olan anlaşmazlığın çözümü için Kıbrıs türkleri ile yapılacak uzlaşmaya güveniyor.

Temmuz :

— Türkiye - Irak petrol boru hattı anlaşması Plân Komisyonunda kabul edildi. Boru hattı Türkiye'nin önemini artıracak.

7 Temmuz :

— Başbakan Ecevit, «Bizim ABD ile ilişkilerimiz, haşhaş konusuyla bozulamayacak kadar sağlam gerçeklere dayanıyor» dedi.

10 Temmuz :

— Bir İngiliz gazetesine göre Kıbrıs'ta Rumlar arasında bir savaş kaçınılmaz oldu.

12 Temmuz :

— Makaryos Türklere eşit vatandaşlık hakları tanınacağını söyledi.

13 Temmuz :

— Makaryos (Kıbrıs cumhuriyetini yıkmak isteyen Rumların örgütü) EOKA-B liderlerini tutuklamaya başladı. Tutuklananlardan birinde Adada Yunanistan tarafından hazırlanan askeri darbenin plânları ele geçirildi.

14 Temmuz :

— Makaryos, Yunanistan Cuntası lideri Cumhurbaşkanı General Gizikis'e bir mektup göndererek, «Yunan hükümeti Kıbrıs'ta Rumları bir iç savaşa sürüklemekten vazgeçmelidir» dedi.

15 Temmuz :

Kıbrıs'ta Makaryos'a karşı askeri darbe yapıldı. Makaryos ölümden kurtuldu. Darbeciler, Kıbrıs Cumhurbaşkanlığına EOKA-B örgütü ileri gelenlerinden Nikos Sampson'un getirildiğini açıkladılar.

15 TEMMUZ DARBESİNDEN 20 TEMMUZ MÜDAHALESİNE...

16 Temmuz :

— Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler Kıbrıs'taki askeri darbenin NATO tarafından hazırlandığını açıkladılar.

17 Temmuz :

— «Ankara Müdahale gereği üzerinde duruyor.»
— Emperyalist ülkelerin askeri uzmanları, Türkiye'nin 48 saatte Kıbrıs'ı işgal edecek güçte olduğunu ileri sürüyor.

18 Temmuz :

— Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümete askeri müdahale için «yetki» verilmesi sorununu görüşüyor.
— Kıbrıs Çalışan Halkın İlerici Partisi (AKEL) Sampson Yönetimine karşı işçi sınıfını silahlı mücadeleye çağırdı.
— Makaryos'un sağ kurtulmasından sonra Yunan Cuntasında ikilik çıktı. Makaryos, «Darbeyi adadaki 950 Yunan subayı yaptı» dedi.
— AET ülkeleri Kıbrıs'taki darbeye karşı olduklarını açıkladılar. Kıbrısta geniş kapsamlı tutuklamalar başladı. Sampson yönetimi AKEL üyelerini yakalayıp kurşunluyor. (AKEL Kıbrıs Rum kesiminde işçi sınıfının ve yoksul rumların partisidir. Son seçimlerde oyların yüzde 40'ını almıştır. İşçi sınıfının ve diğer çalışan yığınların, sermayedarlar tarafından sömürülmesine karşıdır. Adanın bağımsız ve NATO dışında kalmasını istemektedir.)

19 Temmuz :

— Kıbrıs'ta 5 günde binden fazla tutuklama yapıldı. ABD Yunanistan karşısında tutumunu değiştirdi. Darbeci subayların adadan çekilmesini istedi. Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Podgorni «Hareket ENOSİS'in başlangıcıdır.» dedi.
— Amerikan 6. Filosunun İspanya açıklarında bulunduğu ve Kıbrıs'a 6 günden önce gelemeyeceği söylentileri çıktı.

20 Temmuz :

— Sabah saat 05,00 te Türkiye Kıbrıs'a asker çıkardı.
— Bütün diplomatik görüşmeler olumsuz sonuç verdi.

24 Temmuz :

— Samson istifa etti. Daha sonra verdiği bir demeçte «Tutuklanmayı beklerken Cumhurbaşkanlığına getirildiğini» söyledi.
— Yunanistan'da askeri cunta hükühükümeti istifa etti. Paris'te sürgünde bulunan Karamanlis sivil bir hükümet kurmak için General Gizikis tarafından Yunanistan'a çağırıldı.
— Kıbrıs'a Türkiye'nin asker çıkardığı sıralarda Kissinger'in bir defileyi izlemekte olduğu açıklandı.
— Yunanistan'da darbe söylentileri çıktı. Darbe girişimi önlendi. Darbe girişimi üzerine ilk haberi Anadolu Ajansı verdi. Anadolu Ajansına haberin İncirlik'teki ABD - NATO üssünden verildiği söyleniyor.
— Kıbrıs'taki Sampson darbesinin CİA tarafından planlandığına bütün dünya kamuoyu fikir birliği ediyor.

Olaylar bundan sonra Cenevre'de toplanan barış görüşmeleriyle gelişti. Görüşmeler sürerken bir Fransız gazetesi Türkiye'nin «Atilla Hattı» na kadar ilerleyeceğini ileri sürdü. Daha sonra görüşmeler anlaşmazlıkla kesildi ve Türkiye ikinci harekâta girişti. Böylece Ada'daki bugünkü fiili duruma gelindi. Türkiye'deki hükümetler, ilk harekâttan bu yana Kıbrıs'da merkezi devletin yetkileri zayıf bir «Coğrafi Federasyon» sistemi istemekte. Bu duruma göre Kıbrıs coğrafya olarak Türk ve Yunan tarafı olmak üzere ikiye bölünmüş olacaktır. Kıbrıs görünüşte bağımsız olacak, gerçekte ise Yunanistan ve Türkiye arasında paylaşılmış olacaktır. Kıbrıs Cumhurbaşkanı da Kıbrıs'ı sadece törenlerde temsil edecek hale gelecektir.

KIBRIS'TA AMERİKAN PLANI

Yeni Kıbrıs'ın mimarı Kissinger

Son yıllarda Amerika Dışişleri Bakanı Kissinger'in uyguladığı bır taktik var: Amerikan çıkarlarını gözeten bir plân yapmak — Bu plân için zemin hazırlamak — Tarafları kışkırtmak ve birbirine düşürtmek — Sonunda «Arabulucu» olarak ortaya çıkıp plânını taraflara kabul ettirmek.

Kissinger bugüne kadar bu taktiğini bir çok kere ustalıkla uyguladı. Kissinger'in ustalığı tabii ki zekâsından doğmuyor. Kissinger'in elinin altında CİA gibi bir örgüt var: Kapitalist sistemin tamamına dal - budak salmış bir örgüt... Rüşvet vermekten adam öldürmeye kadar her işi yapan bir örgüt.

Kissinger taktiğinin en belirli örneklerinden biri son Ortadoğu savaşıdır. 1973 ekiminde Mısır ve İsrail arasında savaşı başlatan ve kızıştıran ABD'dir. Savaşı belli bir noktada durduran da ABD'dir. Savaş sonunda bu işten en kârlı çıkan da ABD'dir.

İşte Kıbrıs'ta da böyle oldu. Amerika önce Yunanistan'ı kışkırtıp Kıbrıs'ta bir darbe yaptırdı. Sampson gibi türklere düşman olarak tanınan bir haydutu Kıbrıs'a Başkan yaptı. Böylece Türkiye'nin Adaya asker çıkarmasına zemin hazırladı. Aynı Amerika bugün de ortaya çıkmış sözde her iki tarafın da arasını bulmaya çalışıyor. Aslında Amerika baştan beri kafasında kurduğu çözümü Türkiye ve Yunanistan'a kabul ettirmek istiyor.

AMERİKA KIBRIS'A NEDEN EL ATTI

Kıbrıs Adası, emperyalizmin yeni politikası bakımından ABD'ye gereklidir. Kıbrıs doğu akdenizde stratejik bir öneme sahiptir. Süveyş Kanalını, Irak boru hattının denize açılacak ağzı İskenderun'u, Ortadoğudaki petrol üreten ülkeleri gözetlemeye ve kontrol altında tutmaya elverişli bir adadır. Ayrıca, ABD karalardaki üslerini «Yüzen uçak gemisi» tabir edilen «Adalar» a çekmek istemektedir. Türkiye ve Yunanistan'daki askeri üsler yerine Kıbrıs'taki bir dinleme üssü daha az masraflı ve daha pratiktir. Kısaca, ABD Sosyalist sisteme karşı yeni askeri stratejisi ve ortadoğunun önemi açısından Kıbrıs'a muhtaçtır.

Ancak Kıbrıs bağımsız bir ülkedir. AKEL, rumlar arasında büyük bir güce sahiptir. Adanın bağımsızlığını savunan ve mevcut askeri üsleri de adadan atmak isteyen bu partinin 76 bin sempatizanı vardır. Kayıtlı üye sayısı ise 12 bin. Üstelik iktidara da ortaktır. Ve Kıbrıs burjuvalarının temsilcisi Makaryos, AKEL'in bu gücü ve zorlaması nedeniyle Adanın paylaşılmasından vazgeçmiştir. Bu nedenle bağımsız kalmayı kabul etmiştir.

Aynı şekilde, ABD, Yunanistan'daki askeri cuntayı da yıkmak istemektedir. Çünkü, cuntayı kendisi yıkmadığı taktirde işçi sınıfı yıkmak üzeredir.

Emperyalizm, şimdi tek ülkede sermaye hakimiyetini değil, sistem olarak sermaye hakimiyetini düşünmek zorunda kalmıştır. Bu nedenle Avrupadaki faşist ve askeri yönetimler yerine sosyal demokrat, burjuva demokratik iktidarlar istenmektedir. Ayrıca Yunan cuntasına uluslararası alanda da işçi sınıfının, demokratik kamuoyunun tepkileri artmaktadır.

KIBRIS HAREKÂTI'NIN PLÂNI VE AMACI

Emperyalizm kendisine gerekli olan Kıbrıs için harekâta Kissinger vasıtasıyle kolları sıvadı. Amaçlar şunlardı :

1 — Kıbrıs'da AKEL'in saf dışı edilmesi. İşçi sınıfının siyasal hareketini bastırmak. Rumlar arasındaki sınıf bilincinin türkle arasına da sıçrayıp gelişmesini önlemek.

2 — Kıbrıs'ın iki emperyalist - kapitalist sisteme dahil ülke olan Türkiye ve Yunanistan arasında taksim etmek.

3 — Kıbrıs'taki üsleri muhafaza etmek ve yeni üsler kurmak.

Yan bir hedef olarak da Yunanistan'daki askeri cuntanın yıkılmasını sağlayıp sivil bir sermaye iktidarı kurulmasını sağlamak.

HAREKÂTTAKİ TAKTİK : KIŞKIRTMAK

Harekâtta uygulanan taktik ise baştan sona kadar kışkırtmaktır. Önce Makaryos'un «Rusya'ya üs vereceği» yayılarak darbeye zemin hazırlandı. Sonra Kissinger CİA ajanlarıyle Kıbrıs'taki EOKA'cılarla pazarlık etti. Yunanistan'daki cuntacı Generaller ise, içerideki ekonomik buhranı geçiştirmek ve halkın dikkatini dışarı çekmek için oyuna iştirak etmeye hazırdı. Böylece önce Makaryos devrildi. Ama iş bu kadarla bitmez. Darbeci subaylar derhal AKEL'cilerin katliamına girişti. Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesinin sağlanması için de Sampson gibi bir haydut Devlet başkanlığına getirildi. Sampson AKEL'cileri katlederken türklerin oturduğu köylerde de katliam görevini yerine getirdi. Böylece Türkiye daha da tahrik edilmiş oldu. Arkasından da 6. filonun Türkiye'yi engelleyemeyeceği haberleri yayılarak ABD tarafından Ecevit'e yeşil ışık yakıldı. Ve Türkiye'deki bütün sermaye partilerinin desteğini alan Ecevit, çıkarma emrini verdi.

Ecevit, 12 mart döneminden çıkmış bir Türkiye'de hükümet ediyordu. İktidara «özgürlük» vaadederek gelmişti. Kıbrıs'a da aynı vaadle çıkıldığını açıkladı. Faşist Yunan hükümeti karşısında «Demokratik» Ecevit bütün dünya kamuoyu önünde puan kazanıyordu. Ve sermaye basını «Kıbrıs'a ve Yunanistan'a özgürlük götürdüğümüzü» yazmaya başladı. İstisnasız bütün sermaye yanlısı basın sürekli olarak bunu işledi. İş bu kadarla kalmadı. Kendilerine işçi sınıfı partisi olduğunu söyleyen partiler de müdahalenin emperyalizme karşı olduğunu ileri sürdü. Hemen hemen bütün sosyalistler burjuva iktidarının askeri müdahalesini desteklediler. Günlük basında ABD'nin CHP ile birlikte olduğunu bir tek İlhami Soysal teşhis edebildi. Nitekim şu günlerde kapitalist ülkelerde bile bir çok gazete açık açık Türkiye'nin Kıbrıs'a askeri müdahalede bulunmasının ABD tarafından istendiğini, müdahalenin emperyalizme karşı yapılmadığını belirtmekte. Oysa 20 temmuz müdahalesinden sonra ilân edilen sıkıyönetim bile kendilerine sosyalist etiketi takan partiler ve kişiler tarafından kabul görmüştü. Hatta grevlerin ertelenmesini «yerinde bir karar» olarak bulanlar çoğunluktaydı.

NE YAPMALI?

Kıbrıs'ta olayların bu şekilde gelişmesinden kazançlı çıkan başta Amerika olmak üzere Türkiye ve Yunanistan sermaye sınıflarıdır. Zararlı çıkan ise, bu ülkelerdeki işçi sınıflarıdır. Aslında Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs işçilerinin çıkarları ortaktır. Birbirleriyle paylaşamayacakları hiçbirşey yoktur. Bir birlerine düşüp savaşmaları için hiçbir neden yoktur. İşçi sınıfının başka ülkelerin topraklarında gözü olamaz. Bunun için, Türkiye - Yunanistan - Kıbrıs işçi sınıfı ortak hareket etmek zorundadır. Emperyalizmin Kıbrıs'taki oyununu bozacak güç bu ülkelerin işçi sınıfıdır. **İşçilerin Kıbrıs'taki parolası:** Bütün yabancı kuvvetler Kıbrıs'tan geri çekilmelidir. İki toplum bir devlet çatısı altında birlikte yaşamalıdır. Kıbrıs halkı kendi kaderini kendisi tayin etmelidir. Bu mücadelede sosyalist sistem ile uluslararası işçi sınıfı hareketi Kıbrıs işçi sınıfının en büyük desteğidir.

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI NE YAPMALI

İSHAK KAFKASLI

7

EMEK - SERMAYE ÇELİŞKİSİ

Bundan evvelki yazılarımızda dünyamızda üç önemli mücadeleden söz ettik. Üç önemli çelişkiyi açıklamaya çalıştık. Bunları tekrarlıyalım :

1 — sosyalist sistem ile kapitalist sistem arasındaki çelişki

2 — emperyalist kapitalizm ile ezilen milletler arasındaki çelişki

3 — emperyalist kapitalist ülkelerin daha doğrusu bu ülkelerdeki tekellerin kendi aralarındaki çelişki.

Bu sayıda dördüncü bir çelişkiyi anlatmağa çalışacağız. Bu çelişki emek-sermaye çelişkisidir. Emek-sermaye çelişkisi kapitalizmin temel çelişkisidir. Bunun için diğer üç çelişkiden farklıdır. Bu çelişki aynı zamanda kapitalizmin kendi iç çelişkisidir. Sadece kapitalist toplumda bulunan bir çelişkidir. Ve uzlaşmaz bir çelişkidir.

TEMEL ÇELİŞKİ :

«Temel çelişki bir olguda öteki çelişkileri belirleyen çelişkiye denir.» Her olayda ve her durumda bir çok çelişki vardır. Bunlardan sadece bir tanesi temel çelişkisidir. Temel çelişki olayın başından sonuna kadar vardır. Onun gelişmesi olayın gidişatını belirler. Temel çelişkinin dışında kalan diğer çelişkiler ikinci dereceden çelişkilerdir. Onlar, temel çelişkiye bağlı olan çelişkilerdir.

Örnek olarak kapitalist toplumu ele alalım. Kapitalist toplumun temel çelişkisi nedir. İkinci derece çelişkileri nelerdir? Bundan evvelki bir yazımızda (sayı : 34) kapitalizm hakkında şunları yazmıştık :

«Kapitalist üretime dayanan bir toplumda burjuva sınıfı (sermaye sahipleri sınıfı) ile proletarya (işçi sınıfı) vardır. Bunlar, kapitalist toplumun vazgeçilmez sınıflarıdır. Bir toplum düzeninin kapitalist düzen olabilmesi için bu iki sınıfın mutlaka var olması gerekir. Fakat aynı zamanda burjurva sınıfı ile proletarya arasında uyuşmazlık vardır. Aralarında sınıf mücadelesi vardır. Yani hem bir arada bulunurlar hem de sürekli mücadele ederler. Bu mücadele işçi sınıfının galibiyetiyle bittiği zaman ortada patron kalmaz. Fakat artık düzen, kapitalist düzen olmaktan çıkar. Patronun olmadığı, işçi sınıfının egemen olduğu düzen sosyalist toplum düzenidir.»

İşte bu durum kapitalizmin temel çelişkisini ortaya koymaktadır. Kapitalizmin temel çelişkisi emek-sermaye çelişkisidir. Emek, işçiyi ifade eder. Sermaye, sermaye sahibini, burjuvazi ifade eder. Onun için aynı çelişki, sınıflar açısından ifade edildiği zaman, işçi sınıfı (proletarya) ile sermaye sahipleri (burjuva) sınıfı arasındaki çelişkiden söz edilir. Kapitalizm var oldukça bu çelişki vardır. Tersine bu çelişki var oldukça, düzen, kapitalist düzendir.

Kapitalizmin kaderini tayin edecek olan bu çelişkidir. Bu çelişki çözüldüğü zaman, kapitalist toplum düzeni son bulmuş olacaktır. Çünkü bu çelişki ancak bir şekilde çözülür. İşçi sınıfının lehine çözülür. Niçin?

Sadece patronun olduğu fakat işçi sınıfının olmadığı bir düzen yoktur ve olamaz. Sermaye sahipleri daima işçi sınıfına muhtaçtır. Sermaye sahibinin fabrikası, makinaları işçiler olmadan çalışamaz. İşçilerin çalıştırmadığı makinalar sadece demir yığınıdır. Bunun böyle olduğunu, grev yapıldığında, fabrika durduğunda açık olarak anlamak mümkündür.

Buna karşılık işçi sınıfının olduğu, patronun olmadığı bir düzen vardır. Böyle bir düzen kurulabilir, kurulmuştur. Çünkü işçilerin sermaye sahiplerine ihtiyacı yoktur. Makineler, patronun değil, toplumun malı olduğu zaman da işçiler tarafından çalıştırılabilir. Bu düzenin adı, bildiğimiz gibi sosyalist toplum düzenidir.

İşte bunun için işçi sınıfı ile burjuva sınıfı arasındaki çelişki ancak tek bir şekilde çözülür. İşçi sınıfının lehine çözülebilir. Çelişki bu şekilde çözüldüğü zaman, kapitalist toplum düzeni son bulmuş olur. Onun için emek-sermaye çelişkisi kapitalist toplum düzeninin temel çelişkisidir. Bu çelişki çözüldüğünde, kapitalist düzen değişmekte, yerine başka bir düzen gelmektedir.

İKİNCİ DERECE ÇELİŞKİLER

Kapitalist düzendeki bu temel çelişkinin yanında bir çok başka çelişkiler vardır. Bunlar ikinci derece çelişkilerdir. Bu çelişkiler çözüldüğü zaman toplumda bir değişiklik olur amma toplum esastan değişmiş olmaz. Kapitalist düzen yine kapitalist düzen olarak kalır. Örneğin şehirlerdeki sanayi burjuvazisi ile (fabrika sahipleri ile) köylerdeki ve kasabalardaki toprak sahipleri arasındaki çelişki böyle bir çelişkidir. Daha bir hafta evvel, İzmir'li sanayiciler tarımın daha fazla vergilendirilmesini istediler. Yani toprak sahiplerinden daha fazla vergi alınmasını istediler. Bu durum, aralarındaki çelişkiyi ifade eder. Burjuva sınıfı ile küçük burjuva sınıfı arasındaki çelişkide ikinci dereceden bir çelişkidir. Bu çelişki Türkiyenin önemli bir çelişkisi olarak uzun yıllar sürmüştür, hâlâ da sürmektedir. Şehirlerde öğretmen derneklerinin, mühendis odalarının, öğrenci derneklerinin hükümete karşı mücadeleleri böyle bir çelişkinin ifadesidir. Fındık, tütün, çay üreticilerinin, ürünlerine yüksek fiyat almak için hükümete karşı yürüttükleri mücadeleler böyle bir çelişkinin ifadesidir.

Ancak bu çelişkilerin, emek-sermaye çelişkisinden farklı olduğu açıktır. Bu çelişkilerin çözümlenmesi iki taraflı olabilir. Ve çelişki kimin lehine çözümlenmiş olursa olsun kapitalist toplum düzeni değişmiş olmaz. İşte onun için bu çelişkiler, ikinci dereceden çelişkilerdir.

TEMEL ÇELİŞKİNİN KAYNAĞI

«Kapitalist toplum düzeninde, proletarya ile burjuva sınıfı arasındaki çelişki temel çelişkidir» dedik. Peki bu çelişki nereden doğmaktadır? Niçin proletarya ile burjuva sınıfı arasında çelişki vardır?

KAPİTALİST ÜRETİM :

Kapitalist düzende mallar nasıl üretilir. Örneğin kömür nasıl üretilir. Demir ve çelik nasıl üretilir. Buzdolabı nasıl üretilir. Elbise, ayakkabı, sigara, içki nasıl üretilir? Herkes biliyor ki bu malların hepsi, işçilerin emeği ile ve toplu çalışmasıyla üretilir. Kömür çıkarmak için sadece Zonguldak maden hazvasında 40 bin işçi çalışmaktadır. Demir-çelik üretmek için yalnız Ereğli Demir-Çelik fabrikasında 5 bin işçi çalışmaktadır. Buzdolabı yapmak için yalnız Arçelik fabrikasında 1500 işçi çalışmaktadır. Görülüyor ki üretim işçilerin toplu çalışmasıyla yapılıyor. Tek tek işçilerin çalışmasıyla yapılmıyor.

Niçin işçiler toplu halde calışmaktadır. Çünkü üretim güçleri gelişmiştir. Eskiden bir usta en fazla yanına bir çırak alarak mal üretirdi. Bunlar basit aletlerle yapılırdı. Örneğin bugün hâlâ bazı yerlerde bir ayakkabı ustası, kendi atelyesinde, bir kaç basit aletle ayakkabı yapar. Bazı kasabalarda bir demirci ustası, yanına bir çırak alarak kendi atelyesinde orak yapar, tırpan yapar, keser yapar, balta yapar. Eskiden bütün üretim bu şekilde yapılıyordu. Fakat bugün bu şekilde üretim ortadan kalkmaktadır. Esas olarak kalkmıştır. Bugün fabrikalarda büyük makinelerle ve yüzlerce işçinin çalışmasıyla üretim yapılmaktadır. Makinaların gelişmesi, üretimin topluca yapılmasını gerektirmiştir. Bir küçük tezgahta, bir ayakkabı ustası tek başına çalışabilir. Fakat bir ayakkabı fabrikasını bir işçi çalıştıramaz. Her makinenin başında, her parça iş için ayrı işçi çalışır. Fabrikadan ayakkabı çıkması için yüzlerce işçi çalışmak zorundadır.

Kapitalist ekonomide üretim güçleri gelişmiş, tek tek ustaların çalışması kalkmış, fabrika çalışmasına geçilmiştir. Üretim aletlerinin bu gelişmesi ile birlikte, üretim bir çok işçi tarafından yapılmaya başlamıştır. Buna üretimin sosyalleşmesi denir. Yani üretim tek tek kişiler tarafından değil, topluca, onlarca, yüzlerce, hatta binlerce işçiler tarafından yapılmaktadır. Demek ki üretim güçlerinin gelişmesi, üretimin sosyal mahiyetini değiştirmiştir. Tek tek üretimden topluca üretime geçilmiştir. Üretim sosyalleşmiştir. Bu duruma «üretimin sosyal karekteri» denir.

KAPİTALİST PAYLAŞIM

Üretim topluca yapılıyor. Üretilen mallar ne oluyor? Bir an için yine eskiye dönelim. Ayakkabıcı tek başına çalışarak bir çift ayakkabı yaptı diyelim. Ayakkabıyı yapan ayakkabıcıdır. Yapılan ayakkabının sahibi de yine ayakkabıcıdır. Yaptığı ayakkabıyı satar. Aldığı para ile ihtiyacını giderir. Burada tam bir uyum vardır. Malı yapan ile yapılan mala sahip çıkan aynı insandır. Demirci için de aynı durum söz konusudur. Tırpanı, baltayı yapan demirci ustasıdır. Yapılan mala sahip çıkan yine aynı ustadır.

Şimdi gelelim kapitalist toplumun fabrika üretimine. Gazetelerde büyük reklamlar çıkıyor. «Fastaş ayakkabıları», fabrikasyon ayakkabı. Hepimizin bildiği ve şimdi grevde olan Beykoz kundura fabrikasında da ayakkabı yapılmaktadır. Fabrikada çalışan, ayakkabıları yapanlar kimler? İşçiler. Buraya kadar işler normal. Fakat mal üretildikten sonra iş değişiyor. Yapılan ayakkabıların sahibi kim. Ayakkabıları yapan işçiler mi? Hayır. Yapılan üretime, fabrika sahibi patron tek başına sahip çıkıyor. İşçiler çalışıp, yüzlerce çift ayakkabı yapıyor. Fakat yapılan ayakkabılar bir kişinin oluyor. Patronun. Halbuki eskiden malı yapanla, yapılan mala sahip çıkan aynı kişiydi. Malın sahibi, onu yapandı. Kapitalist üretimde ise, malı yapan başka, mala sahip çıkan başka. İşte bu duruma «özel mülkiyet ilişkisi» denir. Buradaki üretim ilişkisi, yani üretilen mal ile bu mala sahip çıkma durumu özel mülkiyet biçimindedir. Mallar, özel olarak bir veya birkaç patronundur.

Bu durum nereden gelmektedir. Tek başına, kendi aletiyle üretim yapan usta kendi aletini kullandığı için yaptığı mala sahip çıkıyordu. Kapitalist ekonomide ise iş ile alet birbirinden ayrılmıştır. Çalışan işçi, çalıştığı aletin, yani fabrikaların sahibi değildir. Onun için yapılan üretime, alet sahibi, fabrika sahibi olan patron sahip çıkmaktadır. «Alet benim, yapılan mal da benim» demektedir. Gerçekten alet onun oldukça, üretilen malın da onun olması normaldir. Bu sebepten topluca üretilen mal, üretildikten sonra bir kişinin olmaktadır. Şu halde burada üretimin sosyal karakteri ile üretim ilişkisinin özel karakteri arasında bir çelişki vardır. İşte bu durum kapitalizmin temel çelişkisidir. Buna «üretim güçlerinin gelişme düzeyiyle, kapitalist üretim ilişkileri arasındaki çelişme» denir. Bu çelişmenin üretimi yapan yanı işçilerdir. Özel mülkiyete sahip olan ise sermayedar, yani burjuvadır. Şu halde çelişkiyi sınıflar açısından tekrarlarsak, işçi sınıfı ile burjuva sınıfı arasındaki çelişki ortaya çıkar. Bir başka yönden bu çelişki emek-sermaye çelişkisidir. Çünkü işçinin sahip olduğu mal, kendi emeğidir. İşçi, işgücünü satarak, emeğini harcıyarak üretime katılır. Patronun sahip olduğu mal, sermayesidir. Patron, üretime sermayesiyle katılır. Onun için aynı çelişkiyi emek-sermaye çelişkisi olarak ifade ederiz. İşte emek-sermaye çelişkisinin kaynağı budur.

TEMEL ÇELİŞKİ NİÇİN ÖNEMLİDİR

Burada bir soru akla gelebilir: neden emek-sermaye çelişkisi önemlidir. İşçiler topluca mal üretsin, üretilen mal sadece patronun olsun, bunda ne kötülük var denebilir?

Bir kere ortada açık bir haksızlık olduğu meydandadır. Yüzlerce işçi üretiyor, sonra bir veya bir kaç sermaye sahibi üretilen malın tamamına sahip çıkıyor. Bunun bir haksızlık olduğunu en akılsız insan bile anlıyabilir. Sermaye sahiplerinin kendileri de bu işte büyük bir haksızlık olduğunu bilmektedirler. Onun için işçilerin durumu anlayıp, bu haksızlığa karşı çıkmalarını önlemek isterler. Önce uyutmağa, bu haksızlığı gizlemeye çalışırlar. Bunu yapamadıkları zaman da işçileri zorla susturmak isterler.

Hadi diyelim ki oldu bir haksızlık. Olsun varsın. İşçiler para kazanıp ihtiyaçlarını gideriyor ya, işin içinde biraz haksızlık olsun ne çıkar denebilir.

PLANSIZ ÜRETİM :

Yine ayakkabıcı örneğine dönelim. Tek başına, kendi dükkanında, kendi aletleriyle ayakkabı yapan usta ne yapar? Sipariş üzerine yaptığı ayakkabıyı satar. Kazandığı parayla kendi ihtiyaçlarını giderir. Satamıyacağı kadar ayakkabı yapmaz. Çünkü o, ihtiyaç için üretim yapmaktadır.

Aynı iş fabrikasyon olarak yapılmaya başlanınca ne olur. İşler oldukça değişir. Artık üretimle, işçinin bir bağı kalmamıştır. Fabrikada çalışan işçi nekadar ayakkabı yapıldığını, bunların nerelerde, kaçtan satıldığını bilmez. O, sadece bir tezgahın başında, işin bir parçasını yapar. Diyelim sadece ayakkabının tabanını diker.

Buna karşılık, fabrika sahibi patron, artık ihtiyaç için değil, kâr için üretim yapmayı düşünür. Onun tek istediği kârını mümkün olduğu kadar arttırmaktır. Patron, ülkede, nekadar ayakkabıya ihtiyaç olduğunu düşünmez. Kârını arttırmak için mümkün olduğu kadar ayakkabı yaptırmak ve satmak ister. Satışını artırmak için diğer ayakkabı fabrikatörleri ile rekabet eder. Malını reklâm eder. Malın modelini değiştirir. Ancak iş o duruma gelir ki ülkede yapılan ayakkabıların tamamı satılamaz. Patron kârını artırmak için fiyatları yüksek tutar. Herkes bu fiyata ayakkabı alamaz. Satılamıyan ayakkabılar depolarda kalır. Buna karşılık yeteri kadar parası olmadığı için ayakkabı alamıyan bir çok insan ayakkabısız, yalınayak dolaşır. İşin sonunda bir yanda satılamayıp depolarda çürüyen ayakkabılar öte yanda parasızlıktan yalınayak dolaşan insanlar ortaya çıkar.

İşte terslik buradadır. Bu terslik plansız üretimden ileri gelmektedir. İşin doğrusu şudur. Ülkede nekadar ayakkabıya ihtiyaç varsa o kadar mal üretilmeli ve hiç kimse yalınayak kalmamalıdır. Bu nasıl mümkün olur. Fabrikalar özel şahısların elinde oldukça bu mümkün olmaz. Onlar, emredici, merkezi bir plana uymak istemezler. Hiç kimse de onları böyle bir plana uymaya zorlıyamaz. Onlar, «fabrika benim, istediğim kadar üretirim, istediğim fiyattan satarım. Alan alır, almayan kalır. Buna kimse karışamaz» derler.

Sözüm ona kapitalist ekonomilerde de bir plan vardır. Örneğin Türkiye'de Devlet Planlama Teşkilatı vardır. Fakat bu planlama, emredici değildir. Yani, sermaye sahipleri bu plana uymak zorunda değildir. Onların bu plana uymasını sağlamak için, kendilerine bazı avantalar vaad edilir. Fakat onlar isterlerse plana uyarlar, istemezlerse uymazlar. Nitekim bugüne kadar uydukları da söylenemez. Çünkü plana göre artması istenilen mallarda artış olmadığı halde, fazla artması beklenmiyen malların üretiminde artış olmuştur.

Nerde, nekadar mal üretileceğini tayin edecek bir planlama ancak üretim araçlarının topluma ait olduğu yerde mümkündür. Böyle bir toplum düzeni ise, sosyalist toplum düzenidir.

TOPLUMSAL ÜRETİM - TOPLUMSAL PAYLAŞIM

Kapitalist ekonomide iş ile alet birbirinden ayrılmıştır dedik. Onun için üretim toplumsal olarak yapıldığı halde, üretilen mala, bireysel olarak el konulmaktadır dedik. Bu tersliğin giderilmesi için, iş ile aletin tekrar bir araya getirilmesi gerekir. Yani, işleri yapanlar aynı zamanda üretim araçlarına sahip olurlarsa bu terslik giderilmiş olur. O zaman topluca üretilen mallara yine toplumca sahip çıkılmış olur. Görüldüğü gibi işin normali budur. Çünkü üretim zaten topluca yapılmaktadır. Mademki üretim topluca yapılmaktadır. Üretilen mala da topluca sahip çıkmak lazımdır. İşte bunun için üretim araçlarının özel mülkiyete bırakılmayıp, topluma mal edilmesinden söz edilir. Ancak böylece planlı, ihtiyaç için üretim yapmak mümkün olur.

İşte emek-sermaye çelişkisinin nedeni budur. Sınıf mücadelesi durup dururken ortaya çıkmaz. Sermaye sahipleri kârlarını arttırmak için işçileri sömürüyorlar. Onların emeğinin hakkını vermiyorlar. Esasen veremezler. Verdikleri takdirde kapitalizm, kapitalizm olmaktan çıkar. Ancak işçilerin kazancı artsa bile bu terslik ortadan kalkmadıkca, o toplumun geleceği karanlıktır. Plansız üretim, bir yerden sonra toplumun gelişmesini önler. Üretim güçlerinin gelişmesini önler. Bugün iş bulanlar, yarın iş bulamaz. Bugün iş bulanların yarın çocukları iş bulamaz. Bugün bütün kapitalist ülkelerde işsizlik almış yürümüştür. Ama kimse kalkıp da filan sosyalist ülkede işsizlik var diyememektedir. Çünkü orada üretim araçları, toplumun malıdır. Üretim ihtiyaç için ve bir plana bağlı olarak yapılır. Orada bir yanda depolarda ayakkabılar çürürken, diğer yanda yalınayak insanlar dolaşmaz. Yapılan ayakkabıların hepsi tüketilir. İyi kötü, herkesin de ayakkabısı vardır. İşçi sınıfı kapitalizmin bu haksız, plansız üretimine karşı çıkmakta haklıdır. Kendisinin, çocuklarının ve diğer çalışan insanların kaderi buna bağlıdır.

Sendika yöneticileri havanda su döğüyor

ZMİS başkanı TEZER

Zonguldak Maden İşçileri Sendikası (ZMİS) yöneticileri geçtiğimiz hafta içinde bir bildiri yayınlamıştır. «İlgilileri son olarak ikaz ediyoruz» başlığını taşıyan bu bildiri ile ZMİS yöneticileri, maden işçilerinin çeşitli sorunları hakkında, Ereğli Kömürleri İşletmesi (EKİ) ve tüm devlet yetkililerinin dikkatlerini çekmişlerdir. Maden işçilerinin çözüm bekleyen sorunları bildiride özetle şu şekilde sıralanmıştır.

1 — Yemekhane ve yatakhaneler işçi sağlığına ve işçinin dinlenmesine müsait değildir.

2 — İşçi nakliyatı, insan sağlığına ve insan onuruna aykırı, can güvenliğini tehdit edici şekilde yapılmaktadır.

3 — Kanun, nizamname, ve talimatnamelere uyulmadığından, gerekli emniyet ve sağlık tedbirleri alınmadığından işçiler canlarını kaybetmekte ve malül kalmaktadırlar.

4 — İşveren vekilliği yapanlarla, iş amirlerinin işle ilgileri yeterli olmamaktadır.

5 — Sosyal Sigortalar Kurumu ve EKİ sağlık teşkilatlarının tutumları yüzünden işçiler doktorlara fazladan para vermek zorunda kalmaktadırlar.

ZMİS yöneticileri daha önceleri de EKİ Müessesesini bu şekilde ikaz etmişti. O ikazların yapıldığı günden bugüne kadar hiçbirşey değişmemiştir. Maden işçisinin o gün var olan sorunları bugün de vardır. İş kazaları artan bir şekilde devam etmektedir. Yemekler yine kötüdür. Pavyonlarda yine 200 işçi bir arada yatmaktadır, vs. Bu durum şunu göstermektedir: İşverene basın yoluyla ikazlarda bulunmak, maden işçisinin sorunlarının çözümü için yetmemektedir.

ZMİS yöneticilerinin, EKİ Müessesesine karşı tutarlı bir davranışta bulunmayacaklarını, hayat hergün göstermektedir. Nitekim, bu bildirinin yer aldığı 4 Aralık tarihli «İşçi Sendikası» gazetesinde «yemekhanede işçiler usta ahçıların elinden çıkmış en lezzetli yemekleri yiyorlar» diye bir haber çıkmıştır. Yemekhane sorununun da yer aldığı bildirinin yayınlandığı gazetede böyle bir haberin çıkması samimiyetsizliğin en açık göstergesidir. Yemeklerin kötü olması yüzünden işçiler her ay 500 - 600 lira dışardaki lokantalara para ödemektedirler. Ve yine bu bildirinin yayınlanmasından bir hafta sonra, iş kazası neticesinde bir işçi daha ölmüştür. Dün olanlar bugün de olmaktadır. Nerede kaldı sendikacıların «son» ikazları?

Aslında sendika yöneticileri böyle bir bildiri yayınlamakla ikili bir hesap yapmaktadırlar. Birincisi, maden işçisine karşı birşeyler yapıyormuş görünmek. İkincisi de, EKİ ve devlet yöneticilerine «durum böyle devam ederse, maden işçileri birtakım hareketlere girişebilirler. Olaylar bizim dışımızda cereyan edebilir. Maden işçisinin içinde sorunlarla ilgilenen işçiler bulunmaktadır.» demek istemekte ve ihbarcılık yapmaktadırlar. Nitekim, Şubat 1968 yılında maden işçileri, sendika yöneticilerini protesto hareketinde bulunmuşlardı. Ve bu harekette öncülük eden işçiler, sendika yöneticileri tarafından EKİ Müessesesine ihbar edilmişti. EKİ Müessesesi de sendika yöneticilerinin ihbarlarını değerlendirerek bu işçilerin iş akitlerini fesh etmişti.

Maden işçisinin sorunlarının çözümü için sendika yöneticilerinin daha tutarlı davranışlarda bulunmaları gerekir. Örneğin yemek sorununun halli için, yemekhanelerde devamlı temsilci bulundurulur. Sendika temsilcisi devamlı işçilerle beraber yemek yer. Ve yemekler kötü çıktığı zaman anında duruma müdahale eder. Yine, iş kazalarının önlenmesi için işyerleri hakkında raporlar tanzim ettirip, can güvenliği olmayan işyerlerinin güvenlik içinde çalışılabilir hale getirilmesi için işveren zorlanır. Bu tür çabalarla maden işçisinin sorunları çözümlenmezse, EKİ Müessesesini, kanunlara, nizamlara, toplu sözleşmeye uygun hareket etmeye zorlamak için sorun teşkil eden konularda «uyuşmazlık» çıkarılır. Böylece son çare olarak greve bile gidilebilir.

Olaylar Sendika yöneticilerini yalanlıyor

BİR İŞÇİ DAHA ÖLDÜ VE İŞ KAZASINDA ÖLENLERİN SAYISI 68'E YÜKSELDİ

Ereğli Kömürleri İşletmesi (EKİ) Kozlu Bölgesi maden ocaklarında 10 Aralık 1975 tarihinde bir işçi daha ölmüştür. Ölen işçinin adı Yusuf Kaymakçı'dır.

Yusuf Kaymakçı, deniz seviyesinden 425 metre derinlikte başyukarıda elindeki demir çubukla tavandan taş sökmekte iken, sökmeye çalıştığı taşın demir çubuk üzerinden kayıp kapağı kırdıktan sonra başına çarpması sonucu ölmüştür.

Devrek Burhanoğlu köyünden olan Yusuf Kaymakçı, ilkel araç ve metodlarla çalıştırılmanın kurbanı olmuştur.

Kaymakçı 35 yaşında ve 6 çocuk babası idi.

6 Aralık 1975 tarihinde Amasra Bölgesi maden ocaklarında çalışan Hasan Şamşul isimli işçinin ölümünden sonra, Yusuf Kaymakçı'nın ölümü ile EKİ Müessesesinin 1975 yılında ölen işçilerin sayısı 68'e yükselmiştir.

Birtakım çevrelerin ve yayın organlarının iddialarının aksine, EKİ maden ocaklarında iş kazaları azalmamaktadır. Aksine artmaktadır.

Doğancı Barajında Direniş

DOĞANCI BARAJI İŞÇİLERİ İŞGÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASI İÇİN DİRENİŞ YAPTILAR

Bursa Doğancı Barajı yapımı için tünel açımında çalışan 168 işçi işgüvenliklerinin sağlanmadığı gerekçesiyle direnişe geçmişler ve hayatlarını koruyucu koşullar yerine getirilinceye kadar işbaşı yapmayacaklarını açıklamışlardır.

Baraj yapım çalışmaları sırasında 49 saat toprak altında kalan 6 işçiden biri ölmüş, 5'i ise kurtarılmıştı.

Direnişe geçen işçiler, benzeri olayların bütün işçilerin başına gelebileceğini, zira işgüvenliklerinin bulunmadığını belirtmişlerdir. Göçüğün meydana geldiği tünelde çelik dayanaklar kullanılması gerektiği halde, ahşap dayanaklar kullanıldığını açıklayan işçiler, bir bölümde hiç dayanak kullanılmadığını belirtmişlerdir.

Marmara Tes - İş Bursa Şubesi Başkanı Abdi Erol, Bölge Çalışma Müdürlüğü tarafından baraj çalışmalarına başlamadan evvel işgüvenliğini sağlamak için bir rapor hazırlanması gerektiğini belirterek, Doğancı Barajı için böyle bir raporun hazırlanmadığını öne sürmüştür.

TARİŞ Olaylarının İçyüzü

Orhan Davut tarafından fabrikaya sokulan Ülkü Ocaklarına mensup kişiler yemek paydosunda zincir ve tornavidalarla işçilerin üzerlerine saldırmışlardır. Saldırı yüzünden yaralanan işçiler, işyerindeki arabaların kapıları kilitli tutulduğundan, hastaneye gidebilmekte gecikmişlerdir.

Tariş İplik Fabrikasındaki bu olayların nedeni Orhan Davut'un Tekstil Sendikası ile toplu sözleşmeye oturmak istememesidir.

Tariş'te meydana gelen olaylar işçiler arasında olan bir çatışma değildir. Çatışmalar, bundan medet umanların tertipledikleri olaylardır. İşçiler bu tür tertiplere karşı uyanık olmalıdırlar. Tariş işçileri, Genel Müdür Orhan Davut'un değiştirilmesi için mücadele etmelidirler.

Tariş'te olanlar, hükümetin referandum konusunda samimiyetsizliğinin de bir göstergesidir.

Tariş İplik Fabrikasında bir süredenberi birtakım olaylar olmaktadır. Bu olaylara geçmeden önce Tariş'e kısaca bakmakta fayda var. Tariş, iktisadi devlet teşekkülüdür. Genel müdür hükümet tarafından tayin edilmektedir. Ve şu anda genel müdür olarak, MC hükümeti tarafından tayin edilen Orhan Davut bulunmaktadır. Tariş'e bağlı birtakım işyerleri bulunmaktadır. İzmir'deki İplik Fabrikası, Tariş'e bağlı işyerlerinden biridir. Bu fabrikada 700 civarında işçi çalışmaktadır. İzmir'deki Tariş İplik Fabrikasında iki sendika bulunmaktadır. Bunlardan biri Disk'e bağlı Tekstil Sendikası, diğeri de Türk - İş'e bağlı Teksif Sendikasıdır. Ve işyerinde halen yetkili olan sendika Disk'e bağlı Tekstil sendikasıdır.

Tariş İplik Fabrikasında bir süredenberi devam eden olaylar şöyle sıralanabilir. Tariş Genel Müdürü Orhan Davut, Tekstil Sendikasını işyerinde engellemek için sendikal mücadelenin öncülerini işten çıkarmıştır. Bunun üzerine 650 civarında işçi, ağustos ayının sonlarında direniş hareketine başlamışlardır. Direniş bir süre devam etmiş ve sonunda genel müdür, işçilere boyun eğmek zorunda kalmıştır. Bundan sonra genel müdür Ülkü Ocaklarına mensup kişileri işçi olarak fabrikaya almış ve bu kişiler vasıtasıyla işyerinde baskı ve şiddet havası estirmeye başlamıştır. İki işçinin bile yan yana gelip konuşması güçleşmiştir. Tariş Müdürü Orhan Davut, Tariş'e bağlı diğer işyerlerinde de aynı tutumunu sürdürmektedir.

İşçileri işten çıkarmak suretiyle, Tekstil Sendikasının çoğunluğu sağlamasına engel olamayan Orhan Davut, işyerinde sürdürdüğü baskılı uygulamayı geçtiğimiz hafta içinde şiddete dönüştürmüştür. Ve 35 işçinin yaralanmasıyla sonuçlanan bir olay tertiplemiştir.

İspanya'da 70 bin işçi grevde

Carrillo

YENİ KURULAN HÜKÜMETİ PROTESTO ETMEK ÜZERE İSPANYA'DA 70 BİN İŞÇİ GREVE GİTTİ

Franko döneminde Başbakanlık görevi yapmış olan Navarro, Franko'nun ölümünden sonra tekrar yeni İspanyol hükümetini kurmakla görevlendirilmiştir. Navarro tarafından kurulan yeni hükümete karşı, toplumun çeşitli kesimlerinden tepkiler olmaktadır.

İspanyol işçi sınıfı da yeni kurulan hükümeti protesto eylemlerine girişmiştir. İspanya'da 70 bin işçi, hükümeti protesto etmek ve demokratik özgürlükler için greve gitmiştir.

Yeni hükümetin kurulmasından sonra, İspanyol Komünist Partisi lideri Carillo, yeni hükümetin ancak kısa bir süre iktidarda kalabileceğini belirtmiştir. Carrillo, yeni hükümete karşı şiddetli tepkilerin olacağını söyleyerek «istesek de istemesek de artık, İspanya'ya demokrasi barışçı yoldan gelemez» demiştir. İşçilerle birlikte bütün çalışanların bu hükümete karşı olduğunu belirten Carrillo, «Bütün bu insanlar özgürlük ve genel af istiyorlar. Onlara bu isteklerini Navarro hiçbir zaman veremez» demiştir.

Önümüzdeki günlerde İspanya'da yeni olayların meydana geleceği anlaşılmaktadır.

GAZETENE SAHİP OL

İŞÇİ DAVASI: İşçilerin haftalık ekonomi ve politika gazetesi. Sahibi: Yıldırım Eryılmaz / Sorumlu müdür: Faruk Coşkun / Yönetim yeri: Nizam cad. Birlik iş hanı, kat: 3, No: 311 - ZONGULDAK. / Yazışma adresi: P.K. 68 - Zonguldak / Tel: 3886 / İstanbul bürosu: Alemdar mah. Çatalçeşme sok. Atalay iş hanı, No: 27, Cağaloğlu - İSTANBUL / Abone: altı aylık 25 Tl. yıllık: 50 Tl. / Dizgi - Baskı: BAŞARAN Matbaası, telefon 26 43 09 - Cağaloğlu - İst.